فهرست مطالب

مقدمه ۲۱

بخش اول: حرفه وکالت و مسئولیت‌های ناشی از آن ۲۹

فصل اول: پیشینه تاریخی حرفه وکالت و مسایل پیرامون ۳۱

مبحث اول: پیشینه حرفه وکالت ۳۱

گفتار اول) قبل از اسلام ۳۲

گفتار دوم) در حقوق اسلام ۳۴

گفتار سوم) در حقوق ایران ۳۶

مبحث دوم: تعریف وکالت دادگستری ۴۳

مبحث سوم: ویژگی‌های عقد وکالت و تاثیر آن در مسئولیت مدنی وکیل ۴۵

گفتار اول) اذنی بودن عقد وکالت ۴۶

گفتار دوم) مجانی بودن عقد وکالت ۴۶

گفتار سوم) امانی بودن عقد وکالت ۴۷

مبحث چهارم: حساسیت و منزلت شغل وکالت ۴۸

مبحث پنجم: مصونیت وکیل دادگستری و لزوم رعایت احترام ۵۲

مبحث ششم: نقش وکیل در تسریع دادرسی ۶۴

مبحث هفتم: نقش وکیل در کاهش دعاوی و صلح و سازش طرفین ۶۶

مبحث هشتم: نظارت بر عمل‌کرد وکلای دادگستری ۷۲

گفتار اول) نظارت از سوی رییس قوه قضاییه ۷۴
گفتار دوم) نظارت از سوی کانون وکلای دادگستری ۷۵
بند اول) نظارت بر اعطاء پروانه وکالت و سلب امتیاز..... ۷۵
بند دوم) نظارت انتظامی برای حفظ شأن و اعتبار شغل ۷۶
بند سوم) نظارت انتظامی از سوی اعضاء هیئت مدیره..... ۷۷
گفتار سوم) نظارت از سوی روسای محاکم و دادستان..... ۷۸
گفتار چهارم) نظارت از سوی مدیران دفاتر دادگاه‌ها ۷۹
گفتار پنجم) نظارت از سوی سایر اشخاص ۸۰
بند اول) از سوی موکلین ۸۱
بند دوم) از سوی غیر موکلین ۸۱
مبحث نهم: بررسی مشاغل مشابه شغل وکالت دادگستری..... ۸۲
گفتار اول) وکلای رسمی..... ۸۲
گفتار دوم) وکلای مرکز وکلا (موضوع ماده ۱۸۷ قانون برنامه سوم توسعه)..... ۹۲
گفتار سوم) وکلای اتفاقی ۹۳
گفتار چهارم) نمایندگان حقوقی وزارت‌خانه‌ها ۹۴
مبحث دهم: وکالت در مراجع غیرقضایی و شبه قضایی..... ۱۰۰
گفتار اول) وکالت در مراکز انتظامی..... ۱۰۱
گفتار دوم) وکالت در سازمان تعزیرات حکومتی ۱۰۲
گفتار سوم) وکالت در سازمان ثبت اسناد و املاک کشور..... ۱۰۳
گفتار چهارم) وکالت در اداره ثبت شرکت‌ها..... ۱۰۶
گفتار پنجم) وکالت در سازمان زندان‌ها و اقدامات تامینی و تربیتی ۱۰۸
گفتار ششم) وکالت در دیوان محاسبات ۱۱۲
گفتار هفتم) وکالت در مرحله اجرای احکام ۱۱۳
گفتار هشتم) وکالت در موضوعات مربوط به امور حسبی ۱۱۴
گفتار نهم) وکالت در دیوان عدالت اداری ۱۱۵
مبحث یازدهم: وکالت در توکیل..... ۱۱۶
گفتار اول) چگونگی اعطای اختیارات توسط وکیل مع الواسطه ۱۱۶
گفتار دوم) مفهوم تفویض وکالت با سلب حق توکیل به غیر ۱۱۷
گفتار سوم) تاثیر عدم ذکر ولو کراراً بعد از اعطای حق توکیل به غیر ۱۱۸

گفتار چهارم) اعتبار وکالت وکیل توکیلی با عزل یا فوت وکیل اول..... ۱۱۹
فصل دوم: مسئولیت‌های ناشی از حرفه وکالت ۱۲۰
مبحث اول: تعریف مسئولیت و مبانی..... ۱۲۰
مبحث دوم: انواع مسئولیت ۱۲۴
گفتار اول) مسئولیت قراردادی ۱۲۴
گفتار دوم) مسئولیت جزایی (مسئولیت عدم رعایت مقررات کیفری)..... ۱۲۵
گفتار سوم) مسئولیت انتظامی (مسئولیت عدم رعایت مقررات شغلی)..... ۱۲۵
مبحث سوم: تفاوت مسئولیت کیفری با مسئولیت مدنی ۱۲۶
فصل سوم: تفکیک مسئولیت کیفری و انتظامی ۱۲۹
مبحث اول: مفهوم مسئولیت کیفری (تعریف و مبنا) ۱۲۹
مبحث دوم: مفهوم مسئولیت انتظامی ۱۳۳
مبحث سوم: تفاوت مسئولیت کیفری با مسئولیت انتظامی ۱۳۸
گفتار اول) از لحاظ تشریفات رسیدگی..... ۱۳۹
گفتار دوم) از نظر مرجع رسیدگی ۱۳۹
گفتار سوم) از جنبه هدف..... ۱۳۹
گفتار چهارم) از لحاظ منبع..... ۱۴۰
گفتار پنجم) از جهت نوع مجازات ۱۴۰
مبحث چهارم: مبنای قانونی مسئولیت انتظامی وکیل دادگستری ۱۴۰

بخش دوم: تخلفات انتظامی وکیل دادگستری در قبال موکل..... ۱۴۳
فصل اول: تحصیل وکالت به صورت فریبنده ۱۴۵
مبحث اول: تبلیغ در رسانه‌ها و مطبوعات ۱۴۶
مبحث دوم: تحصیل وکالت توسط کارچاق‌کن‌ها..... ۱۵۰
مبحث سوم: چاپ عکس و به کارگیری عناوین و القاب غیرواقع در کارت ویزیت و سربرگ‌ها ۱۵۱
مبحث چهارم: تحصیل وکالت با وعده‌های دروغین..... ۱۵۴
مبحث پنجم: تعهد به اخذ نتیجه..... ۱۵۷
فصل دوم: عدم ارائه رسید در قبال وجه یا اسناد دریافتی از موکل ۱۶۰
فصل سوم: انتقال قرارداد وکالت به دیگری ۱۶۷
فصل چهارم: قبول وکالت به طور مصانعه ۱۶۹

فصل پنجم: شرکت در مدعی به ۱۷۳
فصل ششم: دریافت حق‌الوکاله اضافی ۱۷۹
مبحث اول: لزوم قید رقم حق‌الوکاله در وکالت‌نامه ۱۸۳
مبحث دوم: تعیین میزان حق‌الوکاله با وجود صلح و سازش بین طرفین.....۱۸۴
مبحث سوم: تعیین میزان حق‌الوکاله در صورت اختلاف.....۱۸۵
مبحث چهارم: تعیین حق‌الوکاله در پرونده‌های کیفری ۱۸۷
مبحث پنجم: ضمانت اجرای کسری تمبر مالیاتی ۱۸۹
مبحث ششم: واگذاری تعقیب دعوا به وکیل دیگر ۱۹۴
مبحث هفتم: تعیین حق‌الوکاله به کمتر از تعرفه ۱۹۷
مبحث هشتم: تفاوت میزان حق‌الوکاله در وکالت‌نامه و قرارداد مالی.....۱۹۸
مبحث نهم: حق‌الوکاله نمایندگان حقوقی وزارت‌خانه‌ها و سازمان‌های دولتی و بانک‌ها ۲۰۳
گفتار اول) ابطال تمبر و پرداخت سهم صندوق تعاون ۲۰۴
گفتار دوم) محکومیت محکوم‌علیه به پرداخت حق‌الوکاله نمایندگان قضایی ۲۰۵
گفتار سوم) معرفی وکیل دادگستری به عنوان نماینده قضایی ۲۰۸
مبحث دهم: میزان حق المشاوره و تنظیم لوایح و دادخواست‌ها ۲۰۹
مبحث یازدهم: اعسار موکل از هزینه‌ی دادرسی و تاثیر آن در حق‌الوکاله ۲۱۰
مبحث دوازدهم: حق‌الوکاله وکیل در صورت عدم تجدیدنظرخواهی محکوم‌علیه ۲۱۲
مبحث سیزدهم: میزان حق‌الوکاله در صورت تعدد وکلاء ۲۱۳
مبحث چهاردهم: اثر ابطال دادخواست در میزان حق‌الوکاله ۲۱۴
مبحث پانزدهم: نحوه پرداخت حق‌الوکاله وکیل توکیلی ۲۱۵
مبحث شانزدهم: اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان ۲۱۶
فصل هفتم: اطلاع ندادن استعفا به موکل ۲۱۷
فصل هشتم: اطلاع ندادن به موکل جهت پرداخت مخارج و یا انجام امری.....۲۲۰
مبحث اول: عدم اطلاع به موکل جهت پرداخت هزینه‌ها ۲۲۲
مبحث دوم: عدم اطلاع به موکل جهت اقدامی که از طرف وی لازم است. ۲۲۶
فصل نهم: قبول وکالت با وجود معاذیر ۲۲۷
مبحث اول: قبول وکالت با وجود اظهارنظر قضایی در آن امر ۲۲۷
گفتار اول) اظهار کننده قاضی دادگستری باشد. ۲۲۸
گفتار دوم) عدم وجود محدودیت زمانی..... ۲۲۹

گفتار سوم) منظور از اظهارنظر کتبی ۲۳۰
مبحث دوم: قبول وکالت با اظهار عقیده کتبی به عنوان داور ۲۳۲
گفتار اول) ضرورت اظهارنظر در مقام داوری ۲۳۳
گفتار دوم) اظهارنظر بر مبنای قانون و با رعایت مقررات آن باشد. ۲۳۴
گفتار سوم) تفاوتی بین اظهارنظر داور مرضی الطرفین با یک طرفه نیست ۲۳۴
مبحث سوم: قبول وکالت تسخیری با وجود جهات رد ۲۳۴
مبحث چهارم: وکالت با وجود ممنوعیت شغلی ۲۳۷
مبحث پنجم: وکالت با وجود گواهی سابق ۲۳۸
گفتار اول) وکالت تسخیری ۲۳۸
گفتار دوم) وکالت تعیینی و معاضدتی ۲۳۹
مبحث ششم: وکالت با اظهارنظر داوری ۲۳۹
مبحث هفتم: وکالت با سابقه کارشناسی ۲۳۹
مبحث هشتم: قبول وکالت با وجود تعلیق ۲۳۹
مبحث نهم: قبول پرونده توسط کارآموزان ۲۴۰
مبحث دهم: قبول وکالت بالاتر از درجه ۲۴۰
گفتار اول) قبول وکالت از سوی کارآموزان در جرایم مواد مخدر ۲۴۱
گفتار دوم) قبول وکالت از سوی کارآموزان در جرایمی که مرجع تجدیدنظر آن دیوان عالی کشور است ۲۴۳
گفتار سوم) قبول وکالت از سوی کارآموزان در دعاوی مالی ۲۴۸
فصل دهم: قبول وکالت علیه موسسه‌ای که قبلاً مشاور یا وکیل آن بوده است. ۲۵۲
مبحث اول: کلی نبودن معذوریت ۲۵۴
مبحث دوم: مقید به زمان ۵ ساله ۲۵۶
مبحث سوم: محدودیت همیشگی ۲۵۷
فصل یازدهم: افشاء اسرار موکل ۲۵۷
فصل دوازدهم: قبول وکالت طرف مقابل پس از استعفا یا عزل از وکالت ۲۶۲
مبحث اول: لزوم وحدت موضوع دعوا و طرفین آن ۲۶۴
مبحث دوم: لزوم رعایت زمان ۲۶۹
مبحث سوم: وکالت وکیل سرپرست و کارآموز به طرفیت موکلین هم‌دیگر ۲۷۰
مبحث چهارم: لزوم انجام امر وکالت ۲۷۲

مبحث پنجم: وکالت از چند متهم ۲۷۳
فصل سیزدهم: خیانت وکیل نسبت به موکل ۲۷۴
فصل چهاردهم: تقدیم عرض‌حال ناقص ۲۷۷
فصل پانزدهم: عدم تحویل یک نسخه از قراداد به موکل ۲۸۰
فصل شانزدهم: سوء استفاده از ضعف موکل ۲۸۲
فصل هفدهم: ادعای نفوذ بر خلاف حق ۲۸۳
فصل هجدهم: عدم تنظیم وکالت‌نامه و قرارداد مالی با موکل به نحو دقیق ۲۹۱
فصل نوزدهم: عدم استفاده به‌موقع از اختیارات قانونی خود ۲۹۵
فصل بیستم: عدم انجام‌وظیفه وکالتی در مدت متعارف ۲۹۶
فصل بیست و یکم: عدم پیگیری امور موکل بدون معاذیر قانونی ۲۹۸
فصل بیست و دوم: عدم تنظیم الحاقیه قرارداد ۲۹۹
فصل بیست و سوم: اعطای وکالت به غیر بدون داشتن حق توکیل ۳۰۲
فصل بیست و چهارم: عمل برخلاف مصلحت موکل به استناد به اختیار صلح و سازش ۳۰۷
فصل بیست و پنجم: عمل برخلاف مصلحت موکل به استناد به اختیار صلح و سازش ۳۰۸
فصل بیست و ششم: خودداری از استرداد اموال و سپرده‌های وصولی به نام موکل ۳۱۱
فصل بیست و هفتم: خودداری از تسویه‌حساب در مهلت متعارف ۳۱۳

بخش سوم: تخلفات انتظامی وکیل دادگستری در قبال محاکم دادگستری ۳۱۵
فصل اول: عدم حضور به موقع در دادگاه ۳۱۷
مبحث اول: معاذیر موجه عدم حضور ۳۲۰
مبحث دوم: تعدد جلسات رسیدگی ۳۲۶
گفتار اول) وجود اختیار وکالت در توکیل ۳۲۶
گفتار دوم) عدم وجود اختیار وکالت در توکیل ۳۲۸
بند اول) هر دو جلسه محاکمه در دادگاه کیفری باشد: ۳۲۸
بند دوم) یکی از جلسات محاکمه در دادگاه‌ها کیفری و دیگری حقوقی باشد ۳۲۹
بند سوم) هر دو جلسه محاکمه در دادگاه حقوقی باشد ۳۲۹
مبحث سوم: ارائه لایحه به جای حضور ۳۳۴
مبحث چهارم: تعدد وکلاء و حضور در جلسات ۳۳۵

گفتار اول) اقدام به نحو مشترکاً و منفرداً ۳۳۵
گفتار دوم) اقدام به نحو مشترکاً..... ۳۳۶
مبحث پنجم: ضمانت اجرای تخلف عدم حضور در دادرسی ۳۳۶
مبحث ششم: مهیا بودن شرایط رسیدگی..... ۳۳۹
فصل دوم: تطویل دادرسی با توسل به خدعه ۳۳۹
مبحث اول: ضمانت اجرای تخلف ۳۴۰
مبحث دوم: مصادیق تخلف ۳۴۱
گفتار اول) تقدیم دادخواست اعسار از هزینه‌ی دادرسی با علم به ملائت موکل..... ۳۴۱
گفتار دوم) استعفاء بی‌مورد ۳۴۲
گفتار سوم) ادعای جعل با تعیین جاعل با سوء نیت ۳۴۳
گفتار چهارم) ایراد بی‌مورد بر رد دادرس و یا داور و کارشناس ۳۴۳
گفتار پنجم) تقدیم و تنظیم عرض‌حال و نسخات ضمایم دادخواست به نحو ناقص..... ۳۴۴
فصل سوم: عدم رعایت نزاکت ۳۴۷
فصل چهارم: عدم قبول اوراق ارسالی از سوی کانون..... ۳۵۰
فصل پنجم: اطلاع ندادن استعفاء به دادگاه..... ۳۵۱
فصل ششم: قبول وکالت با وجود معاذیر ۳۵۳
فصل هفتم: توسل به معاذیر غیر واقع ۳۵۵
فصل هشتم: اخلال در نظم دادگاه..... ۳۵۷
فصل نهم: عدم رعایت نظم و انضباط در هنگام حضور در مراجع قضایی..... ۳۶۱
فصل دهم: عدم ثبت قرارداد مالی در سامانه ثبت قرارداد مالی وکلا..... ۳۶۲
فصل یازدهم: ممانعت از استقرار صلح و سازش بین طرفین در هر یک از مراحل رسیدگی ۳۶۶
فصل دوازدهم: اخلال در نظم مراجع دولتی ۳۷۰
فصل سیزدهم: عدم رعایت شأن مقامات قضایی و اداری..... ۳۷۲
فصل چهاردهم: اظهار خلاف واقع در بیان عذر ۳۷۵
فصل پانزدهم: تصدیق اسنادی بدون رؤیت اصل..... ۳۷۶
فصل شانزدهم: ارائه اسناد و مدارک یا اطلاعات خلاف ۳۷۹
فصل هفدهم: تبلیغ سوء علیه سایر وکلا، قضات و مراجع دولتی و قضایی ۳۸۰
فصل هجدهم: ارتباط غیر اداری با قضات و کارکنان دادگستری و سایر مراجع ذی‌ربط.... ۳۸۲

فصل نوزدهم: قبول وکالت با وجود جهات رد ۳۸۵
فصل بیستم: عدم استعفا در صورت حدوث جهات رد ۳۸۶

بخش چهارم: تخلفات انتظامی وکیل دادگستریدر قبال کانون وکلای دادگستری..... ۳۸۹
فصل اول: معرفی خود به درجه‌ای بالاتر از پروانه ۳۹۱
فصل دوم: تخلف از سوگند ۳۹۴
مبحث اول: متن سوگندنامه ۳۹۵
مبحث دوم: ضمانت اجرای تخلف ۳۹۶
مبحث سوم: انصراف این تخلف از کارآموزان وکالت ۳۹۸
مبحث چهارم: مصادیق تخلف از سوگند ۳۹۹
گفتار اول) عدم اقدام وکالتی با انعقاد قرارداد وکالت و اخذ حق‌الوکاله ۳۹۹
گفتار دوم) عدم رعایت صداقت و کتمان واقعیت ۴۰۰
گفتار سوم) سهل انگاری در انجام وظیفه ۴۰۱
گفتار چهارم) تخلف از مقررات قانونی ۴۰۲
گفتار پنجم) اقدام یا اظهار برخلاف شرافت قضاوت و وکالت ۴۰۳
فصل سوم: اخذ پروانه در صورت عدم وجود شرایط لازم ۴۰۵
فصل چهارم: عدم تحویل پروانه در موارد تعلیق ۴۱۲
فصل پنجم: وکالت با وجود سابقه قضایی ۴۱۶
مبحث اول: منظور از محل خدمت ۴۱۶
مبحث دوم: بازخرید شدن قاضی ۴۱۸
مبحث سوم: منتظر خدمت شدن قاضی ۴۲۱
مبحث چهارم: نحوه اعمال این محدودیت در خصوص قضات محاکم تجدیدنظر ۴۲۲
مبحث پنجم: نحوه اعمال مقررات این ماده درخصوص قضات شاغل در مراجع قضایی با صلاحیت قضایی کشوری ۴۲۶
مبحث ششم: مبدأ شروع ممنوعیت ۴۲۷
مبحث هفتم: تکلیف دادگاه‌ها در مواجهه با معذوریت ۴۳۱
فصل ششم: رفتار خلاف شأن و شغل وکالت ۴۳۲
مبحث اول: اعمال منافی شأن وکالت ۴۳۳
گفتار اول) تعریف و مفهوم اعمال منافی شان ۴۳۳

گفتار دوم) مصادیق رفتار خلاف شأن وکالت..... ۴۳۶
بند اول) تبلیغ شغل وکالت..... ۴۳۷
بند دوم) قبول وکالت بدون موافقت وکیل سرپرست..... ۴۳۸
بند سوم) انکار تعمدی واقعیت..... ۴۳۸
بند چهارم) هم‌کاری با دلالان و کارچاق‌کن‌ها..... ۴۳۹
بند پنجم) عدم انجام تکالیف قانونی و قراردادی..... ۴۴۱
بند ششم) گواهی امضای موکل بدون رؤیت وی..... ۴۴۲
بند هفتم) مخدوش نمودن اسناد و مدارک..... ۴۴۳
بند هشتم) تعلیق تکالیف شغلی به منظور وصول طلب..... ۴۴۷
بند نهم) اعمال فشار غیرقانونی..... ۴۴۸
بند دهم) ارتکاب جرم در رابطه با وظایف شغلی و به موجب آن..... ۴۵۰
بند یازدهم) تحصیل متقلبانه وجه از موکل..... ۴۵۳
مبحث دوم: اشتغال به مشاغل منافی شغل وکالت..... ۴۵۵
گفتار اول) اشتغال در مشاغل دولتی..... ۴۵۶
گفتار دوم) اشتغال در شهرداری‌ها..... ۴۵۸
گفتار سوم) عضویت در هیات مدیره و یا مدیریت عاملی شرکت‌های تجاری..... ۴۵۹
فصل هفتم: تاسیس دفتر در غیر محل مجاز..... ۴۶۰
فصل هشتم: تمرکز فعالیت در غیر محل مجاز..... ۴۶۷
مبحث اول: کثرت پرونده‌های وکالتی در یک محل..... ۴۷۱
مبحث دوم: ابطال اکثر تمبرهای مالیاتی در یک محل..... ۴۷۴
مبحث سوم: تمرکز کاری از طریق تاسیس دفتر..... ۴۷۴
فصل نهم: عدم پی‌گیری کارهای معاضدت قضایی..... ۴۷۷
فصل دهم: عدم قبول اوراق کانون وکلای دادگستری..... ۴۸۱
فصل یازدهم: تجاهر به استعمال مسکر و افیون..... ۴۸۳
فصل دوازدهم: وکالت بدون تمدید پروانه..... ۴۸۶
فصل سیزدهم: تخلف از نظاماتی که کانون تعیین می‌کند..... ۴۹۱
مبحث اول: انجام امور وکالتی از سوی کارآموز بدون موافقت وکیل سرپرست..... ۴۹۶
مبحث دوم: عدم استفاده از فرم وکالت‌نامه مخصوص کارآموزان..... ۴۹۸
مبحث سوم: عدم استفاده از آرم کانون در سربرگ‌ها و لوگوی کانون وکلاء در لباس..... ۴۹۹

مبحث چهارم: اخذ وکالت بلاعزل از موکل ۵۰۰
مبحث پنجم: تصدیق اوراق مربوط به دعاوی شخصی ۵۰۱
مبحث ششم: عدم اظهار سمت‌های رسمی کانون وکلاء نزد مقامات قضایی..... ۵۰۲
مبحث هفتم: عدم درج شماره تلفن و آدرس در وکالت‌نامه‌های تنظیمی و یا دادخواست‌ها و عرایض و لوایح ۵۰۳
مبحث هشتم: تخلف از تکالیف کارآموزی..... ۵۰۴
فصل چهاردهم: عدم رعایت حسن رفتار کارآموزان وکالت ۵۰۶
فصل پانزدهم: عدم اعلام نشانی پست الکترونیکی و اقامتگاه ۵۱۰
فصل شانزدهم: عدم رویت و قبول کلیه اوراق فرستاده شده از کانون..... ۵۱۱
فصل هفدهم: عدم پاسخ به شکایت‌ها و اعلامات انتظامی..... ۵۱۲
فصل هجدهم: عدم استفاده از سربرگ در مکاتبات ۵۱۳
فصل نوزدهم: درج عناوین و سوابق شغلی غیر از وکالت در سربرگ ۵۱۵
فصل بیستم: عدم شرکت در برنامه‌های آموزشی و علمی..... ۵۱۸
فصل بیست و یکم: نداشتن دفتر ثبت و بایگانی منظم و عدم تشکیل پرونده به‌صورت فیزیکی یا الکترونیکی..... ۵۲۱
فصل بیست و دوم: عدم تحویل فوری مدارک وکالتی ۵۲۲
فصل بیست و سوم: دایر کردن دفتر وکالت در محل نامناسب ۵۲۵
فصل بیست و چهارم: مشارکت در اداره دفتر با افراد غیر وکیل ۵۲۸
فصل بیست و پنجم: عدم نظارت بر رعایت موازین قانونی و شرعی در دفتر خود..... ۵۳۰
فصل بیست و ششم: واگذاری اوراق وکالت‌نامه سفید امضای خود ۵۳۲
فصل بیست و هفتم: مداخله در امر وکالت در دو ماه ابتدایی کارآموزی..... ۵۳۴
فصل بیست و هشتم: تبلیغ ۲۴ ساعت قبل از انتخابات ۵۳۶
فصل بیست و نهم: عدم پذیرش وکالت تسخیری یا معاضدتی ۵۳۸
فصل سی ام: عدم پرداخت مالیات قانونی و عدم ایفای تعهدات مالی ۵۴۴
فصل سی و یکم: عدم تنظیم الحاقیه قرارداد ۵۵۱
فصل سی و دوم: عدم استفاده از پایانه فروشگاهی..... ۵۵۳
فصل سی و سوم: عدم رعایت موازین شرعی و قانونی..... ۵۵۶
فصل سی و چهارم: انجام یا قبول وکالت در ایام تعلیق، ممنوعیت و محدودیت ۵۵۹

فصل سی و پنجم: تبلیغ یا اظهارنظر علیه مبانی نظام جمهوری اسلامی ۵۶۲
فصل سی و ششم: ارتکاب رفتار خلاف شرع یا قانون در فضای حقیقی و یا مجازی ۵۶۶
فصل سی و هفتم: مصاحبه وکلای دادگستری یا انتشار مطالب در رسانه‌ها ۵۶۷
فصل سی و هشتم: تخلف هر یک از اعضای هیئت‌مدیره کانون از مفاد قانون کیفیت اخذ پروانه ۵۷۳
فصل سی و نهم: تاسیس چند شعبه یا مؤسسه فرعی ۵۸۳
فصل چهلم: درج شروط خلاف اخلاق حسنه یا شروط نامتعارف در قرارداد خصوصی خود با موکل ۵۸۴
فصل چهل و یکم: قبول وکالت با وجود رابطه استاد دانشجویی ۵۸۶
فصل چهل و دوم: عدم پذیرش کارآموز و عدم آموزش صحیح کارآموزان..... ۵۸۷

بخش پنجم: تشکیلات و اصول حاکم بر رسیدگی انتظامی ۵۹۳
فصل اول: مقامات صالح جهت طرح شکایت انتظامی ۵۹۵
مبحث اول: وزیر دادگستری ۵۹۵
مبحث دوم: دادستان شهرستان ۵۹۶
مبحث سوم: رییس کانون وکلاء دادگستری ۵۹۸
مبحث چهارم: مقامات قضایی ۵۹۹
مبحث پنجم: موکل ۶۰۰
مبحث ششم: طرف دعوا ۶۰۱
مبحث هفتم: هر کس که به نحوی سوء رفتار وکیل را گزارش دهد ۶۰۱
فصل دوم: صلاحیت و مرجع رسیدگی (پیشینه و تشکیلات دادسرا و دادگاه انتظامی)..... ۶۰۲
مبحث اول: ساختار دادسرای انتظامی ۶۰۴
مبحث دوم: ساختار دادگاه انتظامی ۶۰۶
فصل سوم: اصول حاکم بر رسیدگی و صدور حکم ۶۰۸
مبحث اول: ممنوعیت عفو ۶۰۸
مبحث دوم: تکرار تخلف ۶۰۹
مبحث سوم: تعدد تخلف ۶۱۴
مبحث چهارم: گذشت شاکی ۶۱۸

مبحث پنجم: تخفیف مجازات ۶۲۱
مبحث ششم: مرور زمان ۶۲۳
مبحث هفتم: اناطه ۶۲۸
مبحث هشتم: ارتباط شکایت انتظامی با دعاوی حقوقی و کیفری ۶۳۲
فصل چهارم: انواع مجازات‌های انتظامی ۶۳۷
مبحث اول: مجازات انتظامی درجه‌ی یک (توبیخ کتبی بدون درج در پرونده) ۶۴۱
مبحث دوم: مجازات انتظامی درجه‌ی دو (توبیخ کتبی با درج در پرونده) ۶۴۲
مبحث سوم: مجازات انتظامی درجه‌ی ۳ (توبیخ کتبی با درج در پرونده، مجله و پایگاه اطلاع رسانی کانون) ۶۴۴
مبحث چهارم: مجازات انتظامی درجه‌ی ۴ ..... ۶۴۹
مبحث پنجم: مجازات انتظامی درجه‌ی ۶ ..... ۶۵۵
فصل پنجم: تکلیف مشاغل مشابه وکیل دادگستری از لحاظ مسئولیت انتظامی ۶۵۷
مبحث اول: وکلای رسمی و اتفاقی ۶۵۷
مبحث دوم: مشاوران حقوقی قوه قضاییه ۶۵۸
مبحث سوم: نمایندگان حقوقی وزارت‌خانه‌ها ۶۵۹
مبحث چهارم: کارآموزان وکالت ۶۵۹

بخش ششم: آیین دادرسی انتظامی (رسیدگی، صدور حکم، تجدیدنظر و اجرای احکام) .. ٦٦٣
فصل اول: صلاحیت رسیدگی انتظامی ۶۶۴
مبحث اول: تعریف ۶۶۴
مبحث دوم: ویژگیهای قواعد صلاحیت انتظامی ۶۶۶
مبحث سوم: رسیدگی به تخلفات مرتبط با تخلفات هیئت مدیره ۶۶۶
مبحث چهارم: استثنائات صلاحیت انتظامی ۶۶۸
گفتار اول) تخلفات تاسیس دفتر ۶۶۸
گفتار دوم) تخلفات تمرکز غیرمجاز ۶۶۸
گفتار سوم) تخلفات وکلای میهمان ۶۶۹
گفتار چهارم) تخلفات دادرسان دادگاه و دادستان انتظامی ۶۷۰
گفتار پنجم) تخلفات وکلای روحانی ۶۷۱
مبحث پنجم: انتزاع کانون وکلاء در صلاحیت انتظامی ۶۷۲

مبحث ششم: انتقال رسیدگی انتظامی ۶۷۳
مبحث هفتم: رسیدگی مستقیم در دادگاه انتظامی ۶۷۵
گفتار اول) رسیدگی به ابطال پروانه کارآموزی ۶۷۵
گفتار دوم) رسیدگی به ابطال پروانه وکالت ۶۸۲
گفتار سوم) رسیدگی به درخواست تعلیق ۶۹۱
گفتار چهارم) رسیدگی به درخواست تعقیب رئیس قوه قضائیه ۷۰۶
گفتار پنجم) تقاضای رسیدگی مستقیم از سوی مقامات قضایی ۷۰۷
گفتار ششم) رسیدگی به تقاضای مجازات در صورت محکومیت کیفری ۷۱۰
فصل دوم: نحوه رسیدگی و صدور حکم ۷۱۷
مبحث اول: طرح شکایت انتظامی و تشکیل پرونده ۷۱۸
گفتار اول) طرح و پذیرش شکایت ۷۱۸
بند اول) طرح شکایت به صورت حضوری ۷۱۸
بند دوم) طرح شکایت به صورت غیرحضوری ۷۲۱
گفتار دوم) گزارش تخلف ۷۲۲
گفتار سوم) تشکیل پرونده و پی‌گیری آن ۷۲۳
گفتار چهارم) ارجاع پرونده‌های انتظامی ۷۲۴
مبحث دوم: نحوه احضار مشتکی‌عنه ۷۲۶
مبحث سوم: تشکیل جلسات تحقیقات مقدماتی و رسیدگی ۷۲۹
گفتار اول) تشکیل جلسات تحقیقات مقدماتی و صدور قرار ۷۲۹
بند اول) قرار موقوفی تعقیب ۷۳۳
بند دوم) دستور بایگانی پرونده ۷۳۴
بند سوم) قرار عدم صلاحیت ۷۳۶
بند چهارم) درخواست ابطال پروانه کارآموزی ۷۳۸
بند پنجم) ارجاع به کمیسیون صلح و سازش ۷۳۸
بند ششم) قرار منع تعقیب ۷۳۸
بند هفتم) قرار تعقیب ۷۳۹
بند هشتم) درخواست تعلیق ۷۳۹
گفتار دوم) تشکیل جلسات رسیدگی و صدور حکم ۷۴۱
بند اول) رسیدگی به اعتراض به قرار منع تعقیب یا موقوفی تعقیب ۷۴۱

بند دوم) رسیدگی به اعتراض به قرار منع تعقیب یا موقوفی تعقیب ۷۴۱
بند سوم) رسیدگی به کیفرخواست و تعقیب ۷۴۲
بند چهارم) اصلاح عنوان کیفرخواست ۷۴۳
بند پنجم) رسیدگی به درخواست تعلیق ۷۴۳
بند ششم) رسیدگی به درخواست ابطال پروانه ۷۴۷
گفتار سوم) موانع رسیدگی انتظامی ۷۵۱
فصل سوم: تجدیدنظر و اعاده دادرسی در احکام محاکم انتظامی ۷۵۲
مبحث اول: تجدیدنظر از آرای دادگاه‌های انتظامی وکلاء ۷۵۲
گفتار اول: کلیات ۷۵۴
بند اول) اصول حاکم بر تجدیدنظر و فرجامخواهی..... ۷۵۴
الف) ملاک قابلیت تجدیدنظر ۷۵۵
ب) عدم تاثیر قابلیت اجرایی رای بر قابلیت تجدیدنظر..... ۷۵۵
ج) تعدد مجازاتهای قانونی..... ۷۵۵
د) اسقاط حق تجدیدنظر ۷۵۵
بند دوم) آراء قطعی و غیر قابل تجدید نظر ۷۵۵
بند سوم) مرجع تجدیدنظر ۷۵۷
بند چهارم) مهلت درخواست تجدیدنظر ۷۵۸
بند پنجم) اشخاصی که حق درخواست تجدیدنظر دارند..... ۷۶۰
بند ششم) استرداد درخواست یا دادخواست تجدیدنظر ۷۶۱
الف) مادامی که پرونده در دادگاه کانون باشد: ۷۶۱
ب) مادامی که پرونده به مرجع تجدیدنظر ارسال شود ۷۶۱
مبحث دوم: اعادهٔ دادرسی ۷۶۲
گفتار اول: سابقه تقنینی.....۷۶۲
گفتار دوم: جهات اعاده دادرسی.....۷۶۵
گفتار سوم: درخواست کننده اعاده دادرسی ۷۶۷
گفتار چهارم: فرجه قانونی اعاده دادرسی.....۷۶۷
گفتار پنجم: مرجع اعاده دادرسی ۷۶۸
گفتار ششم: رسیدگی به درخواست اعاده دادرسی ۷۷۰
گفتار هفتم: اقدامات پس از نقض ۷۷۱

گفتار هشتم: اعاده دادرسی از تصمیمات هیئت مدیره ۷۷۱
گفتار نهم: عدم پیش بینی مقررات اعاده دادرسی فوق العاده ۷۷۲
گفتار دهم: اعاده دادرسی بر مبنای آیین دادرسی مدنی ۷۷۳
فصل چهارم: اجرای احکام انتظامی ۷۷۴
گفتار اول: تشکیلات اجرایی ۷۷۴
گفتار دوم: آراء لازم الاجرا ۷۷۵
گفتار سوم: تکلیف به نگهداری آراء انتظامی ۷۷۶
گفتار چهارم: اجرای حکم در کانون متبوع ۷۷۸
گفتار پنجم: اجرای قسمتی از حکم ۷۷۹
گفتار ششم: الزام به محاسبه مدت تعلیق ۷۸۰
گفتار هفتم: اعاده حیثیت انتظامی ۷۸۱
گفتار هشتم: مرور زمان اجرای احکام انتظامی ۷۸۶
گفتار نهم: توقیف اجرای حکم ۷۸۷
گفتار دهم: *شیوه اجرای حکم درجات مختلف* ۷۸۷
بند اول: توبیخ کتبی بدون درج در پرونده و با درج در پرونده ۷۸۷
بند دوم: توبیخ کتبی با درج در پرونده، مجله و پایگاه اطلاع رسانی کانون؛ ۷۸۸
بند سوم: ممنوعیت و تنزل درجه و محرومیت ۷۸۹

فهرست منابع و مآخذ ۷۹۹
قوانین و آیین‌نامه‌ها ۷۹۹
کتب ۸۰۰
مجلات و نشریات ۸۰۳
مقالات ۸۰۴

بسم الله النور

مقدمه

امروزه نقش وکیل دادگستری در تحقق امنیت قضایی امری است که همه نظام‌ها و سیستم‌های حقوقی بر آن صحه گذاشته‌اند به طوری که می‌توان گفت بی‌تردید یکی از مبانی و پایه‌های فکری عدالت کیفری حضور شایسته وکیل در دادرسی‌ها است. حفظ حقوق متهم، کمک به برقراری یک دادرسی عادلانه بر مبنای موازین حقوقی و نقشی که وکلاء در ارتقاء رشد حقوقی یک‌جامعه ادا می کنند از پیامدهای مورد توجه، درخور و شایسته، به نهاد وکالت و تأثیر آن در برقراری عدالت است.

حق دفاع از جمله حقوق فطری است که بشر از دیرباز آن را شناخته و اجرای کامل عدالت را در هر مخاصمه‌ای در گرو امکان استفاده طرفین دعوا از امکانات دفاعی برابر، می‌دانسته و وکالت ابزاری بوده در جهت تحقق این هدف و تأمین یک دادرسی عادلانه که نهایتاً به ارضاء میل عدالت خواهی بشر منجر گردیده است.

وکالت دادگستری موجودیتی غیرقابل انکار در جامعه امروز است. جهان امروز این واقعیت را پذیرفته است که دیگر نمی‌توان به لزوم وکیل در یک‌جامعه مدنی تردید کرد.

تاریخ تمدن و سرنوشت تکامل اقوام و ملل نشان می‌دهد که مساعدت حقوقی به مردم و راهنمایی آنان در این زمینه در مواردی که اختلافات مالی یا خانوادگی پیدا می‌نمودند و هم‌چنین دفاع از آن‌ها در مواردی که به نقض آداب و رسوم یا ارتکاب جرمی علیه اجتماع یا اشخاص متهم منجر می گردید و تحت تعقیب قرار می‌گرفتند هم زمان با داوری و قضا پا به عرصه وجود گذاشته

است. این امر را برای اشخاص و به نام آن‌هایی که توانایی لازم را در این خصوص نداشتند کسانی انجام می‌دادند که از سنن و عرف‌ها، قوانین و احکام آگاهی لازم داشته‌اند.[۱]

زیبنده‌ترین لفظی که می‌توان برای کار وکالت برگزید واژه هنر است؛ چون در یک بررسی دقیق این‌گونه نتیجه‌گیری می‌شود که وکالت از کلیه مشاغل دیگر جداست و حالت و وضع خاصی دارد که با هنر سازگارتر از دیگر نمودهای زندگی انسان است. تمام روابط حقوقی مردم را طی فرمول‌ها و مواد قانونی نمی‌توان پیش‌بینی نمود، هر موردی هم که متن قانونی وجود داشته باشد به خودی خود حل اختلاف نمی‌نماید؛ بل‌که احتیاج به نظر یک نفر قاضی دارد و اوست که باید قانون را با حقیقت وفق دهد و هر جا یک قاضی باشد، وجود دو وکیل ضروری است.

قوانین عالم وجود وکیل را در دادگاه‌ها پذیرفته و حتی اساسی تشخیص داده‌اند. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز وجود وکیل را به عنوان یکی از بنیادی‌ترین حقوق افراد با صراحت شناخته است. بدین ترتیب وکیل حق دارد در دادگاه حاضر شده از حقوق موکل خود دفاع کند مقدمات این دفاع چون تقدیم دادخواست‌های حقوقی و یا شکوائیه‌های جزایی و درخواست‌های مختلف به عنوان اذن در لوازم وکالت نیز مورد شناخت قرار گرفته و بداهت امر، محلی برای شبهه ایجاد نمی‌کند.

پس از تصویب قانون تشکیلات عدلیه در مورخ ۲۷ تیرماه ۱۳۰۷ به جز وکلای مجاز، هیچ‌کس نمی‌توانست در جلسات محاکم عدلیه به سمت وکالت مداخله نماید مگر به طور اتفاقی (منتهی سالی در سه دعوا) که این قانون طی بخش‌نامه‌ای به عموم محاکم مرکز از سوی وزارت عدلیه اعظم اعلام شد و فقط تا شهریور همان سال به محاکم فرصت داد که وکیل رسمی یا موقت که از سوی اصحاب دعوا محاکم معرفی می‌شود، بپذیرند و از آن تاریخ فقط اشخاصی را می‌توان به سمت وکالت در جلسه محاکمه مداخله داد که دارای جواز مخصوص باشند.

بسیار دیده شده که لوایح و استدلال های متداعیین غیرحرفه‌ای اکثراً مفصل و دارای حشو زاید و غیر مستند به دلایل ضروری و پرونده این‌گونه افراد دارای نقص بسیاری است که علاوه بر تضییع حق خواهان، موجب گیجی یا زحمت و تطویل کار دادگاه و باعث نارضایی مردم از دادگاه‌ها و

---

۱. کاتبی، حسینقلی، وکالت در دنیای قدیم، مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، سال نوزدهم (۱۳۴۶)، شماره ۱۰۵، صص ۱۱۴ـ۲۰۹.

قضات می‌گردد. از طرف دیگر قاضی نیز به دلیل آن که حق ندارد طرفین دعوا را، حتی اگر چه در دعوی ذی‌حق باشند، تلقین یا راهنمایی کند در مواردی که گذشت، امکان کمک و مساعدت ندارد ولو آن که عجز احد متداعیین را در بیان حق ببیند.

در مقابل وکلای دادگستری صاحبان حق هستند و بر طبق اصل ۲۲ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران حق دفاع از امنیت و مصونیت شغلی خود را دارند. از سوی دیگر حرفه وکالت در همهٔ کشورهای پیشرفته، پاسخ‌گوی یکی از مهم‌ترین نیازهای شهروندان یعنی دفاع از جان، مال، آزادی و حفظ حقوق مردم در دعاوی مدنی و کیفری است. به ویژه از هنگامی که حقوق مردم در کشورهایی چون انگلستان و امریکا به رسمیت شناخته شد و نخستین اعلامیه تفصیلی حقوق بشر در اوت سال ۱۷۸۹ از سوی مجمع نمایندگان مردم فرانسه صادر گردید، دفاع موثر از این حقوق در دستور کار دولت‌ها قرار گرفت و ضرورت حضور وکلای دادگستری را در دادرسی‌ها به نمایندگی از اصحاب دعوی و دفاع از حقوق متهمان در مرحله پی گرد و دادرسی روز به روز تقویت کرد. پشتیبانی از حقوق مردم به ویژه در مواردی که مقامات دولتی و دستگاه دادگستری در مقام تجاوز به جان و مال و آزادی شهروندان برمی‌آیند مورد نیاز بیش تر دادخواهان است و در این شرایط تنها وکلای دادگستری هستند که با داشتن استقلال و با تکیه بر دانش و تجربه و وجدان خود به کمک مردم می‌شتابند.[۱]

حرفه‌ی وکالت جزء استثنایی‌ترین مشاغل آزاد است که تحت ضابطه‌ی دقیق قانونی قرار دارد. وکیل دادگستری باید از نظامات مربوط به حرفه وکالت کاملاً آگاه باشد تا بتواند به تمام معنی و به نحو مفید و شایسته به شغل وکالت ادامه دهد. وکلای دادگستری از قدیم الایام افتخار دارند که هم‌واره برای تکمیل شرافت حرفه خود حداکثر کوشش را بنمایند. شغل وکالت را یک خدمت روحانی دانسته تا حد قهرمانی بر اعتبار آن افزوده‌اند و از این رو همیشه این افتخار را داشته‌اند که نه تنها مردانی آزاد باشند بل‌که آزادترین مردان بمانند و این کلمه آزادی که از زبان آن‌ها شنیده می‌شود معنی حقیقی خود را می‌رساند.

---

۱. کاشانی، دکتر سیدمحمود، (وکیل پایه یک دادگستری)، استقلال کانون وکلای دادگستری و دست آورد وکلای دادگستری ایران و جهان، مجله کانون وکلاء، شماره ۱۷۰، مهر ۱۳۷۹، صص ۲۵ تا ۲۹

از انتشار اولین کتاب در زمینه تخلفات انتظامی این جانب به نام «نظارت انتظامی بر رفتار وکلای دادگستری» حدود ۱۸ سال می‌گذرد، آن زمان که شروع به تدوین مجموعه حاضر نمودم آن چه مرا یاری نمود صرفاً یافته‌های علمی و غور در آثار و مقالات موجود و مطالعات حقوقی و صنفی بود که نهایتاً در این مجموعه گرد آوری شد و تقدیم همکاران شریف و جامعه وکالت گردید و اتفاقاً به عنوان مجموعه‌ای کامل مورد استقبال قرار گرفت.

اما پس از آن و با استقلال کانون سرافراز البرز و شروع دومین دوره هیئت مدیره، حقیر توفیق خدمت در دادسرای انتظامی آن کانون را یافتم و در دوره بعد از آن نیز به عنوان قاضی دادگاه انتظامی کانون وکلاء قبول خدمت نمودم، این دوران بر یافته‌های عملی ام آن چنان افزود که در نگاهم به مسائل انتظامی تغییر شگرفی ایجاد شد، اما هر وقت تصمیم گرفتم متون این اثر را با یافته‌های عملی درآمیزم، بیم تصویب «لایحه جامع وکالت» و بلاتکلیفی ناشی از چرخش این لایحه در بین سه نهاد دولت و مجلس و قوه قضاییه، شوق شروع به اصلاحات را از حقیر سلب می‌نمود تا این که خروج بررسی لایحه در دستور کار قرار گرفت تا شاهد بررسی و تغییر در قوانین پیشین وکالت باشیم.

بعد از توفیق خدمت در شعبه دوم و پنجم دادگاه انتظامی کانون وکلای دادگستری البرز و فرصت ممارست مجدد آنچه تاکنون فقط نوشته بودم، نصیبم گردید و باعث شد تا باری دیگر قوانین و مقررات خاص وکالت را بیاموزم و با استفاده از رهنمودهای مشفقانه و دلسوزانه اساتید ارجمند، خود را بیازمایم و با این توفیق شوق اصلاح اثر حاضر رو به تزاید گذاشت و باری تعالی توفیق را رفیق راه ساخت تا بتوانم آن چه قبلاً با شیوه علمی صرف گردآوری کرده بودم به سلاح عمل بیارایم و بار دیگر تقدیم جامعه وکالت نمایم، شکی نیست هیچ اثری را نمی‌توان خالی از عیب و نقص یافت، اما چشم امید به راهنمایی‌های مشفقانه همکاران و خوانندگان این اثر دوخته ام تا با انعکاس کاستی‌های مجموعه حاضر بنده را در اصلاح مجدد آن یاری رسانند.

زمانی که شروع به تدوین اولین اثر انتظامی خویش نمودم، هیچ گاه تصور نمی‌کردم که تا این اندازه مسئله تخلفات انتظامی وکلای دادگستری در کانون توجه همکاران عزیز از یک سو و مقامات محترم قضایی و نظارتی از سوی دیگر قرار گرفته باشد و از همه مهم‌تر این که از

مراجع قضایی انتظامی تصور بسیار مبهمی در ذهنم نقش بسته بود که توانستم بر آن مبنا مطالب این کتاب را در کنار هم چیده و در این مجموعه فهرست بندی نمایم، لکن با گذشت عمر و توفیقی که در مسیر انجام وظایف شغلی داشتم از جمله عضویت در چهار دوره هیئت مدیره کانون وکلای دادگستری البرز و شش سال تصدی شغل قضاوت انتظامی در مقام معاون دادستان انتظامی، دادرس و رئیس شعبات دادگاه انتظامی کانون وکلای دادگستری، همگی پنجره جدیدی برای این بنده کمترین، در مسیر تحقیقات و پژوهش‌ها در تخلفات انتظامی گشود و بعدها فهمیدم که در مبحث مهم تخلفات انتظامی وکلای دادگستری که در واقع برآمدی از اصول و تشریفات حقوق کیفری است، ابتدا فهم دقیق از جایگاه آیین دادرسی انتظامی شاید در رتبه اول تعلیمات انتظامی باشد و پس از آن پرداختن به مصادیق و عناصر قانونی و مادی تخلفات انتظامی در رتبه دوم می‌تواند در این زمینه راهگشا باشد. در همین راستا برای اولین بار در سال ۱۴۰۴ مجموعه‌ای با عنوان «آیین دادرسی انتظامی» را منتشر نمودم تا بدواً وکلای محترم دادگستری و ارباب رجوع مراجع انتظامی کانون وکلای دادگستری، با حقوق اولیه دادرسی انتظامی آشنا شده و بعد بتوانند در ماهیت امر از خویش دفاع نمایند.

تصویب آیین نامه اجرایی لایحه استقلال کانون وکلای دادگستری که اولین بار در سال ۱۴۰۰ توسط کانونها تدوین و با تصویب رئیس وقت قوه قضائیه ابلاغ گردید، تحولی شگرف در دادرسی‌های انتظامی (خصوصاً اجرای احکام انتظامی) پدید آورد و با همه کاستی‌های آن آیین نامه که ناگزیر آن را دو بار زیر تیغ «اصلاحات» برد، در زمینه نهادهایی همچون تعدد و تکرار تخلف، اعاده دادرسی و گذشت شاکی خصوصی بعد از صدور حکم قطعی، مقررات نوینی داشت لکن هنوز هم برخی نهادهای ارفاقی در این آیین نامه جایگاهی ندارند. اصلاحاتی که در تاریخ ۱۴۰۲/۴/۱۱ و ۱۴۰۳/۲/۱۲ در این آیین نامه انجام شد بیشتر در خصوص مبانی استقلال نهاد وکالت و تعارضات مفاد آیین نامه اولیه با آن بود و کمتر به مسائل انتظامی و ایرادات کار می پرداخت. یادم هست زمانی که در سال ۱۳۹۹ کانون‌ها مسئول تدوین این آیین نامه بودند، حقیر به عنوان دبیر کارگروه اصلاح آیین نامه لایحه استقلال، با همراهی چند تن از وکلای پیش کسوت، ایرادات آیین نامه پیشنهادی رئیس قوه قضائیه را در ۵۰ صفحه به اسکودا اعلام